

[Thestrup.]

vil let komme til at stå uden den sympati, de ellers under andre forhold ville have. Det er min opfattelse, at en aldeles overvejende mængde af vor befolkning — og det ganske uden hensyn til politisk synspunkt — er indstillet på, at arbejderne skal have en så stor del af produktionens udbytte, som hensynet til helheden — altså til landets økonomi som helhed — til enhver tid kan bære. Vanskelighederne ligger i at udfinde dette. Men den måde, på hvilken lønfastsættelsen for arbejderne foregår i vort samfund nu, er i alt fald ikke rationel, den tjener ikke udviklingen. En arbejdskamp betyder spild af kræfter og værdier, som vi alle må være med at bære; og endnu farligere for vort samfund er den uvilje mellem de to parter, der derved skabes. Kan vi ikke finde frem til den rette måde at fastsætte lønnen på, venter vi i alt fald af den høje regering, at den er i stand til at hindre en arbejdskamp, at den har et egnet instrument — det er naturligvis her voldgiften, jeg tænker på — rede, hvis der skulle blive brug derfor.

Den højtærede minister sagde nogle ord om, at hvis vi skulle finde yderligere besparelser, måtte det sikkert søges ved, at hele forvaltningsgrene, der er opbygget og etableret under andre forhold end i dag, tages op til samlet vurdering. Den højtærede minister kan regne med mit partis støtte til noget sådant. Men jeg vil gerne på den givne anledning foreslå ministeren at overveje eventuelt at gå et skridt videre: nemlig at overveje, om ikke hele arbejdsformen i centraladministrationen burde reformeres. Er det ikke et alt for langsomt virkende system med de mange høringer og med sagernes vandring fra sekretær til fuldmægtig og fra fuldmægtig til ekspeditionssekretær o. s. v. o. s. v. Jeg mener at vide, at der allerede er sket visse moderniseringer, men i det store og hele er systemet det gamle fra 1849 — kancellisystemet med de ændringer, som junigrundloven foranledigede. De af os herinde, der har en del med administrationens embedsmænd at gøre, respekterer den store dygtighed, vi altid møder dér. Men det er, som om systemet modvirker al hurtighed, og som om systemet er hæmmende for alt initiativ. Kunne den højtærede finansminister ikke

tænke sig at lade det spørgsmål nærmere undersøge? Med den meget vigtige stilling, som centraladministrationen har i vort samfund, vil det efter mit skøn være betydningsfuldt, om vi, hvis vi skal ind i et større økonomisk fællesskab, har en så hurtig og så effektivt virkende centraladministration som muligt.

De synspunkter, jeg her går ind for, fører alle i én bestemt retning, den, man politisk plejer at betegne som den liberale. Jeg ved godt, at mange mennesker, deriblandt den højtærede finansminister, ser på denne retning med en blanding af uvilje og foragt. De mennesker, der gør det, tror på nødvendigheden af en stadig kontrol med befolkningen i enhver henseende. De tvivler på befolkningens egen evne til at udfinde de rigtige veje til produktionsforøgelse og fremgang, og når de „liberale“ kritiserer de store udgifter, som dette statssystem nu engang foranlediger, så siger man om dem, at de kun har ét punkt, der virkelig interesserer dem, nemlig den at blive fri for at betale skatter.

Man henviser fra de samme menneskers side — og med rette — til den store forbedring i den jævne mands levevilkår, som er skabt gennem statens indgreb i den første halvdel af dette århundrede. I denne forbedring ser man velfærdsstatens berettigelse.

Spørgsmålet er imidlertid ikke, om det system, man betegner som velfærdsstatssystemet, har været berettiget. Spørgsmålet er, om velfærdsstatssystemet kan føre os videre end hertil, hvor vi i dag er kommet. Kan det bruges, når vi skal ind i den store konkurrence, som indtræden i et større europæisk fællesskab vil betyde, og når vi skal tilgodegøre os den teknik, der i dag stilles til vor rådighed? Her er vi vist mange, der har vore tvivl. Vi er vist mange, der betvivler statens evne til at tage initiativ og til at finde nye veje, når det gælder produktionen.

Det sted, hvor politikerne skal samle tidligere tiders politiske erfaringer, er jo historien. Men historien viser os jo netop, hvordan der har været en stadig skiften mellem systemer, der lagde hovedvægten på enkeltindividets indsats, og systemer, der lagde hovedvægten på statens eller på samfundets indsats. Og den stadige vekslen mellem